

РОЗВИТОК ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА У ПРОСТОРІ ОСВІТИ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Ірина Калько¹, Олена Павлюк²

*Луганський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти¹
Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»²*

Анотація:

В статті розкрито особливості розвитку педагогіки партнерства у просторі закладів освіти України на початку ХХІ століття. У роботі визначено принципи та характеристики педагогіки партнерства – рівноправність, взаємопідтримку та відповідальність. Вказано на важливість того, щоб усі учасники освітнього процесу (вчителі, учні, батьки) були рівноправними партнерами, а відносини будувалися на довірі, взаємоповазі та співпраці. Схарактеризовано Концепцію «Нова українська школа», яка містить педагогіку партнерства як один із основних компонентів. Розкрито роль учителя у рамках педагогіки партнерства як коуча, фасилітатора та тренера, який сприяє розвитку учнів, допомагаючи їм формувати питання та знаходити на них відповіді. Доведено, що педагогіка партнерства сприяє розвитку системи освіти, роблячи її більш відкритою, демократичною та орієнтованою на потреби учнів і їхній розвиток у сучасному світі.

Ключові слова:

педагогіка партнерства; заклади освіти; учасники освітнього процесу; особистість; толерантність; розвиток; Україна.

Resume:

Kalko Iryna, Pavliuk Olena. Development of partnership pedagogy in the space of education institutions of Ukraine at the beginning of the XXI st century.

The article identifies the features of the development of partnership pedagogy in the space of education institutions of Ukraine at the beginning of the XXI st century. The paper notes that partnership pedagogy focuses on the interaction between all participants in the educational process, in particular students, teachers and parents, which is important for the development of the individual, their self-realization and self-improvement in society. The article notes that partnership pedagogy is becoming especially important in the context of reforming the educational system of Ukraine at the beginning of the XXI st century, it contributes to the formation of an open and flexible educational system that supports democratic principles and critical thinking of students. The principles and characteristics of partnership pedagogy are identified – equality, mutual support and responsibility. The importance of all participants (teachers, students, parents) being equal partners in learning, and the process being built on trust, mutual respect and cooperation is indicated. The Concept of Education «New Ukrainian School» is characterized, which includes partnership pedagogy as one of the main components, an important aspect of which is the integration of parents into the educational process, which contributes to the development of students in a harmonious educational atmosphere. The role of the teacher within the framework of partnership pedagogy as a coach, facilitator and trainer is revealed, who contributes to the development of students, helping them formulate questions and find answers to them. Tolerance and responsibility are defined and characterized as one of the features and principles on which partnership pedagogy is based. It is noted that the development of responsibility, empathy and constructive interaction with the environment in children is important. It is proven that partnership pedagogy contributes to the development of the education system, making it more open, democratic and focused on the needs of students and their development in the modern world.

Key words:

partnership pedagogy; education institutions; participants in the educational process; personality; tolerance; development; Ukraine.

Постановка проблеми. Одним із важливих шляхів розбудови сучасної освіти, створення умов для всебічного розвитку, виховання і соціалізації особистості, яка здатна до життя в суспільстві, маючи прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готовою до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності є партнерство. Педагогіка партнерства є важливою складовою сучасної освітньої парадигми, яка акцентує увагу на взаємодії всіх учасників освітнього процесу. У контексті розвитку освітніх закладів України на початку ХХІ століття ця модель стає особливо актуальною, оскільки сприяє формуванню демократичної, відкритої та гнучкої системи освіти.

Педагогіка партнерства орієнтована на забезпечення рівноправних відносин, взаємопідтримки і спільної відповідальності за результат навчання, що важливо в умовах змін, які переживає країна. У сучасному освітньому середовищі педагогіка партнерства сприяє

розвитку критичного мислення та активної позиції здобувачів. Освітні установи були і залишаються центрами формування та розвитку інтелектуального потенціалу суспільства, вони відігравали і відіграють важливу роль у формуванні особистості. Їм необхідно орієнтуватися на засади педагогіки партнерства, яка спрямована на те, щоб побудувати довіру між усіма учасниками освітнього процесу, які мають бути рівноправними партнерами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Педагогіка партнерства у системі освіти є об'єктом особливої уваги дослідників, зокрема П. Байдаченко, В. Бакірова, І. Гавриленко, В. Жураковського, Г. Задорожного, О. Іонової, І. Мачуліної, А. Рибіної, З. Сазонової, О. Скідіна, Л. Хижняк та ін., де аналізуються різні аспекти цього питання. Зокрема, науковцями досліджені такі аспекти окресленої проблеми: етико-педагогічні вимоги до взаємодії із дітьми та їхніми батьками (І. Гребенніков, Т. Кирієнко, В. Сухар); зміст і методи педагогіки освіти батьків (О. Долина, Т. Кирієнко, О. Низковська,

Л. Островська); умови для плідної роботи педагогічного колективу у формуванні моральних якостей особистості дитини (А. Алексеєнко, Л. Божович, В. Пластовий); педагогічні умови ефективної взаємодії закладів дошкільної освіти і сім'ї (Н. Кот, Т. Пагута); партнерські відносини викладача і студента в навчанні (Ю. Атаманчук); вітчизняний та зарубіжний досвід освітнього партнерства у просторі вищої школи (О. Тадеуш); доцільність і можливості педагогічного партнерства у ЗВО (Г. Голос) та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення особливостей розвитку педагогіки партнерства у просторі закладів освіти України на початку XXI століття.

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогіка партнерства орієнтує заклади освіти на розвиток цілісної особистості. У цьому контексті проголошується – розбудити, активізувати до дії внутрішні сили та можливості особистості для досягнення її максимального й повного розвитку. Особистісний підхід має стати головним результатом освіти, критерієм якості роботи педагога, керівника освітнього закладу. Такий підхід повертає заклади освіти до особистості. Він об'єднує такі ідеї як новий погляд на особистість як мету освіти, особистісну спрямованість освітнього процесу; гуманізацію й демократизацію педагогічних відносин; відмову від прямого примусу як методу, що не дає результатів у сучасних умовах; нове трактування індивідуального підходу; формування позитивної Я-концепції. Новий погляд на особистість представляють такі позиції: особистість проявляється; особистість є суб'єктом, а не об'єктом у педагогічному процесі (Атаманчук, 2009).

Дослідниця Л. Ткачук на основі ретроспективного аналізу прогресивних філософсько-педагогічних ідей здійснила періодизацію становлення та розвитку педагогіки партнерства як гуманістичної традиції. Авторка виділила два періоди: підготовчий і період його повноцінного розвитку. Підготовчий період становлення педагогіки партнерства визначається хронологічними межами – з античності (V ст. до н.е.) – до 80-х років XX ст. Цей період характеризується рухом від розрізнених думок та ідей античних філософів, педагогів, представників гуманістичної педагогічної думки про гуманне ставлення до дитини – до системного вивчення окремих аспектів досліджуваного феномена, виникнення наукових концепцій та теорій, що надалі лягло в основу розробки теорії педагогіки партнерства.

У межах підготовчого періоду Л. Ткачук виокремлює два етапи: перший етап – з античності

(V ст. до н.е.) до 50-х рр. XX ст., другий етап – 50–80-ті рр. XX ст. Проведений історико-педагогічний аналіз дозволяє дослідниці стверджувати, що на першому етапі підготовчого періоду становлення і розвитку педагогіки партнерства феномен «педагогіка партнерства» не був об'єктом цілеспрямованого цілісного вивчення дослідників. Звернення до нього носять стихійний і несистемний характер, а у науково-педагогічному лексиконі відсутня відповідна досліджуваній проблемі термінологія. Попри це, перший етап підготовчого періоду заклав фундамент, на якому у другій половині XX століття будувались теорії та концепції співробітництва вчителя й учня у процесі навчання. Другий етап підготовчого періоду (50-ті – середина 80-х років XX століття) характеризується системним вивченням окремих аспектів досліджуваної проблеми, появою теорій та концепцій педагогіки співробітництва, які в майбутньому заклали основу уявлень про педагогіку партнерства.

Другий період розвитку педагогіки партнерства (з 1986 р. – до сьогодні) характеризується Л. Ткачук повноцінним науковим вивченням поняття «педагогіка співробітництва», проєктуванням шляхів та засобів її розвитку; концептуальним утвердженням «педагогіки партнерства», розробкою її ідей. У межах цього періоду виокремлюємо два етапи: перший – з 1986 до 2016 рр.; другий – з 2016 р. і до сьогодні (Ткачук, 2021).

Отже, ідея педагогіки партнерства не є новою для сучасної освітньої системи – її положення активно впроваджували у свою практику педагоги-новатори початку XX століття. Але педагогіка партнерства залишається актуальною для закладів освіти, оскільки вона відображає нові підходи до взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу і сприяє досягненню значних результатів у навчанні та розвитку особистості. Розглянемо основні аспекти проблеми наукового пошуку щодо освіти. Звернемося до нормативно-правового документу – Концепції «Нова українська школа». 17 серпня 2016 року Міністерство освіти і науки України оприлюднило для широкого обговорення першу версію «Концептуальних засад реформування середньої освіти». Цей документ пояснює ідеологію змін в освіті, що закладаються в проєкті нового базового закону «Про освіту» (№ 3491-д від 04.04.2016). Законопроєкт з'явився в результаті громадсько-політичного діалогу тривалістю понад 3 роки. Формула нової школи складається з дев'яти ключових компонентів:

1) новий зміст освіти, за визначенням документом, заснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві;

2) умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно;

3) наскрізний процес виховання, який формує цінності;

4) децентралізація та ефективне управління, що надасть школі реальну автономію;

5) педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками;

6) орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм;

7) нова структура школи, яка дає змогу добре засвоїти новий зміст і набути компетентності для життя;

8) справедливий розподіл публічних коштів, який забезпечує рівний доступ усіх дітей до якісної освіти;

9) сучасне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, освітян, батьків не лише в приміщенні навчального закладу (*Концепція реалізації державної політики...*, с.7).

Важливим в межах нашого наукового пошуку є п. 4 Концепція «Нова українська школа». У контексті питання дослідження в документі зазначено, що батьки також стають активними партнерами в освітньому процесі, що є важливим елементом педагогіки партнерства. Вони мають можливість брати участь у розробці навчальних програм, підтримувати своїх дітей у навчанні, а також надавати зворотний зв'язок з вчителями. Така взаємодія сприяє створенню більш гармонійної та сприятливої освітньої атмосфери, де всі учасники разом працюють над досягненням спільної мети – розвитку особистості учня (*Там само*).

Погоджуємося з висновками наукових напрацювань дослідників Т. Лемак та Т. Молнар, стосовно того, що сьогодні система вітчизняної освіти інтенсивно вдосконалюється, базуючись на Концепції «Нова українська школа». Разом із тим, важливим чинником виступає демократизація стосунків між усіма учасниками освітнього процесу, в тому числі не лише учнів та вчителів, а й батьків. Автори переконані:

1) ключовим в освітній реформі постає термін «педагогіка партнерства», без якої неможливо уявити ефективну взаємодію між учасниками освітнього процесу;

2) інтеграція батьків учнів у освітній процес – важлива умова для успішного навчання, розвитку й виховання молодших школярів, тому заклади освіти мають створити всі умови для залучення сім'ї до супроводу учня в освітньому процесі (Лемак, & Молнар, 2024, с. 55).

Головним завданням педагогіки партнерства, в центрі якої особистість дитини, її самобутність і самоцінність, є розвиток індивідуальних пізнавальних здібностей дитини, максимальний

їхній вияв, ініціювання, використання індивідуального (суб'єктивного) досвіду кожної дитини; допомога батьків у самовизначенні та самореалізації, уникнення формування попередньо заданих якостей, формування в особистості культури життєдіяльності (Ніколенко, 2018).

Таким чином, педагогіка партнерства базується на таких принципах: повноважність представників сторін; повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; взаємна підтримка, довіра у відносинах та стосунках; толерантність, рівноправ'я сторін у свободі вибору і обговоренні питань; добровільність сторін в прийнятті на себе зобов'язань; обов'язковість виконання досягнутих домовленостей; систематичність контролю і відповідальність за виконання зобов'язань, що можливо лише за умови відкритого діалогу всіх учасників освітнього процесу. Можливості розвитку освіти за допомогою партнерства будуються на механізмах: відкритості і співробітництві, спілкуванні і обміні ідеями; наявності розробленої філософії освіти і підходів до розвитку суспільства; для місцевих жителів, шкіл, місцевих організацій стати активними партнерами у вирішенні проблем в освіті і суспільстві; надати батькам можливості брати участь у процесі навчання і житті їхніх дітей.

Психологічну основу педагогіки партнерства становлять суб'єкт-суб'єктні стосунки, партнерське спілкування, взаємодія та співпраця між педагогом, учнем і батьками, які об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними й зацікавленими рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат. Педагогіка партнерства вимагає переосмислення ролі педагога, яка полягає в оновленні професійного мислення й відповідних цілеспрямованих діях: постійному аналізі власної педагогічної діяльності, орієнтованої на самоосвіту; відстеження результативності своєї роботи через систему моніторингу. Змінюються і вимоги до вчителя: він сьогодні не ретранслятор, а вчитель – коуч, тренер, фасилітатор. Якщо раніше вчитель лише давав готові відповіді на питання, то нині ця траєкторія змінилась. Сьогодні вчитель допомагає учням сформулювати власні питання, вчить їх правильно ставити й шукати на них відповіді. Вчитель має робити виклики учням, мотивувати їх добиватися більшого, надихати створювати, тобто виконувати роль тьютора (це той, хто допомагає, індивідуально працює, виявляє освітні запити, планує освітню діяльність, організує рефлексію, проектує наступні кроки в освіті, застосовує методи навчання, заснованих

на співпраці, активній участі дитини в навчанні) (*Там само*).

У педагогіці партнерства відносини вчителя з учнями будуються таким чином, щоб дати дітям нові стимули, закладені у самому навчанні, залучити їх до спільної праці та творчої взаємодії учителя і учнів. Педагогічний професіоналізм полягає в умінні вчителя мислити та діяти професійно; охоплює набір професійних властивостей та якостей особистості педагога, що відповідають вимогам учительської професії; надає володіння необхідними засобами, що забезпечують не тільки педагогічний вплив на дітей, але і взаємодію, співробітництво та співтворчість з ними. Для активного співробітництва вчителю необхідна мобілізація інтелекту, волі, моральних зусиль, організаторського хисту та вміння оперування засобами формування моральних, інтелектуальних та духовних засад у школярів. Він повинен володіти широким інтелектуальним, моральним та духовним потенціалом, що забезпечує педагогічний вплив на учня. Лише правильний стиль поведінки учителя викликає свободу, довіру, відсутність страху, відкритість, устремління до доброзичливого ставлення у класі. З цієї точки зору роль учителя полягає у тому, щоб бути носієм культури і загальнолюдських цінностей (Лемак, & Молнар, 2024).

Працювати в рамках свободи – один з викликів педагогіки партнерства, який стоїть перед сучасним педагогом. Дуже часто діти сприймають свободу як всюдозволеність. Таке сприйняття свободи для дитини не може дати їй нічого корисного. Тому важливо навчити дітей такому слову як «договір». Перевага договору полягає у тому, що його не можна розірвати в односторонньому порядку. У договорі завжди є дві сторони. Через спілкування з батьками, вчителями, вихователями, однолітками ми вчимо дитину домовлятися. Зазначена навичка надає дитині кращого розуміння того, що є свобода: вона може або конкурувати, або дружити з навколишнім оточенням. Через дружбу її коло свободи не обмежується, а навпаки, розширюється (Ніколенко, 2018).

Вищезазначене підкреслює одну з основних ідей педагогіки партнерства. Вона прагне забезпечити баланс між свободою та відповідальністю, що насправді є важливою частиною соціалізації і розвитку особистості. Педагогіка партнерства ставить на перший план взаєморозуміння та взаємну підтримку, що є основою для гармонійного розвитку особистості (Тадеуш, 2020).

Педагогіка партнерства ґрунтується на засадах толерантності, що означає доброзичливе та

терпиме ставлення до оточуючих і навколишніх подій. Установка, щодо толерантності, виявляється в діях і вчинках людини, оскільки вчинок є єдиною структурою, що відповідає реальним цілісним проявам самореалізації людини як особистості, індивіда, громадянина. Показниками толерантності є особистісна відповідальність, емпатія та конструктивна взаємодія з оточуючим і природним середовищем. Критеріями досягнення толерантності є: визнання різноманіття поглядів, життєвих принципів, цінностей інших людей; терпимість до оточуючих і навколишніх подій, що не порушують прав людини та не завдають шкоди природному середовищу (Ніколенко, 2018).

Науковцями С. Довбенко та Л. Прокопів обґрунтовано особливості впровадження педагогіки партнерства у Карпатському освітньому просторі як якісної характеристики, що актуалізується у контексті Концепції «Нова українська школа». Автори розкривають результати теоретичного та емпіричного дослідження, спрямованого на вияв особливостей і основних підходів до впровадження педагогіки партнерства.; уточнюють основні принципи формування партнерської діяльності як ефективного інструментарію збереження сталого та поліпшення соціально-економічного розвитку унікальних територіальних місцевостей гірських регіонів. У дослідженні використано теоретичні методи та педагогічної реконструкції, фокусовані інтерв'ю, репрезентативне онлайн-опитування на основі системи LimeSurvey, SWOT – аналіз оцінки сильних та слабких сторін закладу освіти. Отримані результати науковців підтвердили результативність обраних шляхів упровадження педагогіки партнерства.

До основних принципів формування партнерської діяльності як ефективного інструменту збереження сталого та поліпшення соціально-економічного розвитку Карпатського освітнього простору від С. Довбенко та Л. Прокопів віднесемо повагу до цінностей особистості, доброзичливість і позитивне ставлення до людей, взаємодію і взаємоповагу, розподілене лідерство. Педагогіка партнерства, на переконання дослідників, має шанс на розвиток за умов співпраці органів влади, громадськості, науковців, меценатів, керівників закладів освіти, педагогічної громадськості, батьків, які через посередництво та залучення фінансів зможуть відкрити грантові програми, допомогти зберегти школу й освіту в цілому. Проведені науковцями соціологічні дослідження, фокусовані інтерв'ю підтвердили результативність обраних аспектів реалізації педагогіки партнерства в Карпатському

освітньому просторі, оскільки кількість респондентів, які зберегли своє позитивне ставлення до впровадження педагогіки партнерства, зросло на 30%. Кількість респондентів, що вбачали негативні наслідки від впровадження педагогіки партнерства в школі зменшилася до 2%. Порівняльний аналіз результатів дослідження щодо впровадження педагогіки партнерства дозволив авторкам дійти висновку про перспективність цього напрямку роботи. Реалізація визначених вище ідей педагогіки партнерства в умовах Карпатського освітнього простору дозволила С. Довбенко та Л. Прокопів:

– суттєво підвищити рівні її прояву, а саме традиційне класно-урочне навчання замінити індивідуальним, розрахованим на кожного конкретного учня, враховуючи психологічні особливості;

– використовувати інноваційні і нетрадиційні технології навчання; реалізувати компетентнісний, диференційований, особистісно-орієнтований, індивідуальний підходи, інноваційні технології навчання (алгоритмізацію самостійної роботи учнів, технологію ситуативного моделювання, технологію розвитку критичного мислення, метод проєктів, технологію колективного групового навчання, ситуацію успіху, розробленість науково-методичної, організаційної і фінансової бази, які б забезпечували процеси модернізації); структурувати предметні курси на укрупнені дидактичні одиниці;

– центр ваги в оцінці знань перенести на кінцеві результати; планувати суб'єкт–суб'єктні способи отримання зворотного зв'язку;

– пропагувати цінності українця, патріотизм, збереження високих моральних ідей (Довбенко, & Прокопів, 2019, с. 128).

Наукове напрацювання С. Довбенко та Л. Прокопів щодо впровадження педагогіки партнерства в Карпатському освітньому просторі є важливою частиною розвитку сучасної української школи. Дослідження показало, що педагогіка партнерства допомагає підвищити ефективність навчання. Разом із тим зазначимо, що дійсно розвиток партнерства може значно покращити соціально-економічний розвиток гірських регіонів завдяки залученню ресурсів, відкриттю грантових програм і взаємній підтримці та ін.

Таким чином, для учнів закладів середньої освіти педагогіка партнерства значно впливає на:

1) розвиток критичного мислення та відповідальності (допомагає учням не тільки отримувати знання, а й активно включатися в освітній процес, брати участь у прийнятті рішень,

формує відповідальність за своє навчання та розвиток);

2) стимулює інклюзивний підхід (взаємодія всіх учасників освітнього процесу сприяє створенню рівних умов для всіх учнів з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, що особливо важливо в умовах сучасної школи);

3) підвищує мотивацію учнів (взаємодія з учителями та батьками на рівних сприяє підвищенню мотивації до навчання, оскільки учні відчують свою значущість та участь у прийнятті важливих рішень).

Разом із тим, перед сучасною освітою з'являються нові виклики, це:

- формування педагогічної компетентності батьків;
- програми для батьків (наприклад: підготовка до школи; надолуження освітніх втрат; навчання для кандидатів у прийомні батьки, опікунів/піклувальників, потенційних усиновителів; батьків, які виховують дитину з особливими потребами);
- формування сімейних цінностей; поява нових батьківських організацій, груп та ін.;
- збільшення культурно-освітнянського простору для сумісної діяльності вчителів-батьків, батьків-дітей, вчителів-батьків-дітей та ін.

До завдань, які необхідно вирішити в контексті розвитку педагогіки партнерства у просторі закладів освіти України на початку XXI століття, ми відносимо:

- актуалізацію проблем професійної компетентності фахівців і батьків, як вирішального фактору розв'язання завдань;
- упровадження батьківських ініціатив, спрямованих на розвиток дітей і дитячих колективів;
- акцент на сімейних цінностях і поширення засад усвідомленого, відповідального батьківства;
- удосконалення системи підготовки педагогів, фахівців, які працюють у сфері дитинства, з різними категоріями сімей;
- створення та підтримка творчих груп, об'єднань педагогів з іншими фахівцями й родинами з метою вироблення ними спільних підходів до виховання дітей та розвитку особистості, а також обміну кращим досвідом, збагачення творчими ідеями;
- заохочення й залучення фахівців-практиків, батьків, членів родин, представників громадських організацій до спільних проєктів та інших ініціатив.

З метою здійснення комплексного підходу до розвитку системи партнерства, доцільним є

розширювати партнерство в сфері освіти з урахуванням стратегічних напрямків і національних пріоритетів; приділяти постійну увагу проблемам підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації кадрів; систематично вивчати і узагальнювати наявний вітчизняний та зарубіжний досвід організації системи партнерства (Тадеуш, 2020).

Разом із тим, на шляху впровадження педагогіки партнерства в освіту є багато труднощів. Перш за все, потрібна зміна свідомості самих учителів, які повинні приймати нові ролі та готовність до співпраці. Також важливо забезпечити належне навчання педагогічного персоналу, щоб вони могли ефективно впроваджувати ці нові підходи. Крім того, варто враховувати необхідність інфраструктурних змін у закладах освіти, зокрема щодо забезпечення можливостей для інтерактивного та інноваційного навчання.

Таким чином, в процесі наукового пошуку нами визначено особливості розвитку педагогіки партнерства у просторі освіти України на початку ХХІ століття. Встановлено, що педагогіка партнерства стає не лише педагогічною практикою, а й філософією, орієнтованою на цінності співпраці, взаємоповаги та відкритості, що створює можливості для більш глибокого та змістовного навчання, розвитку творчого потенціалу кожного учня. Зазначений підхід дозволяє кожному учаснику освітнього процесу відчувати свою важливість і значущість, а також брати активну участь у формуванні власної освіти. Педагогіка партнерства – це не просто

нова методологія, а важливий крок до змін в освітній системі, який надасть майбутнім поколінням більш гнучкі та адаптивні знання й навички, необхідні для мінливого світу.

Висновки. Педагогіка партнерства змінює традиційне розуміння навчання та виховання, сприяє досягненню вагомих результатів у розвитку особистості кожного учня. Одна із найголовніших особливостей педагогіки партнерства полягає в тому, що освітній процес має бути спільною справою всіх учасників освітнього процесу. У такій моделі навчання здобувач стає активним учасником, який може впливати на підходи до вирішення проблем і завдань. При цьому вчитель втрачає роль єдиного джерела знань, перетворюючись на наставника, помічника, партнера, який допомагає здобувачам розвивати критичне мислення, набувати навичок самостійного пошуку інформації та прийняття рішень.

Важливою особливістю педагогіки партнерства є врахування індивідуальних потреб та інтересів кожного учня. Адже насправді існують різні темпи навчання, різні рівні підготовленості та особливості сприйняття інформації. Педагогіка партнерства дає змогу знайти індивідуальний підхід до кожного, що особливо важливо в просторі освіти. Учням надається більше свободи у виборі методів навчання, участі в освітньому процесі, що дозволяє не лише краще засвоїти навчальний матеріал, а й розвинути такі особистісні якості, як відповідальність, ініціативність та критичність.

Список використаних джерел

- Атаманчук, Ю.М. (2009). Партнерські відносини викладача і студента в навчанні: за і проти. *Вісник Черкаського університету*. Серія Педагогічні науки. 164, 138–143.
- Голос, Г.А. (2022). Педагогічне партнерство у ЗВО: доцільність і можливості. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 3 (140), 16–25.
- Довбенко, С.Ю., & Прокопів, Л.М. (2019). Особливості впровадження педагогіки партнерства у Карпатському освітньому просторі. *Український педагогічний журнал*. 1, 118–128.
- Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: <http://surl.li/fbmdb>
- Лемак, Т.В., & Молнар, Т.І. (2024). Педагогіка партнерства: сутність, принципи. *Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених*. Мукачево: РВВ МДУ, 1 (13), 51–55.
- Ніколенко, Л. (2018). Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості дитини у контексті Нової української школи. *Методист*. 6, 84–92.
- Тадеуш, О. (2020). Освітнє партнерство у просторі вищої школи: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 33, 57–69.

References

- Atamanchuk, Yu.M. (2009). Partnerski vidnosyny vykladacha i studenta v navchanni: za i proty [Partnership between a teacher and a student in education: for and against]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriya Pedahohichni nauky*, 164, 138–143 [in Ukrainian].
- Holos, H.A. (2022). Pedahohichne partnerstvo u ZVO: dotsilnist i mozhyvosti [Pedagogical partnership in higher education: feasibility and possibilities]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukraiinskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho*, 3 (140). 16–25. [in Ukrainian].
- Dovbenko, S.Yu., & Prokopiv, L.M. (2019). Osoblyvosti vprovadzhennia pedahohiky partnerstva u Karpatskomu osvitnomu prostori [Features of the implementation of partnership pedagogy in the Carpathian educational space]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, 1, 118–128. [in Ukrainian].
- Kontseptsiiia realizatsii derzhavnoi polityky u sferi reformuvannia zahalnoi serednoi osvity «Nova ukrainska shkola» na period do 2029 roku [Concept of implementation of state policy in the field of reforming general secondary education «New Ukrainian School» for the period until 2029]. URL: <http://surl.li/fbmdb> [in Ukrainian].
- Lemak, T.V., & Molnar, T.I. (2024). Pedahohika partnerstva: sutnist, pryncypy [Pedagogy of partnership: essence, principles]. *Nauka maibutnoho : zbirnyk naukovykh prats*

Ткачук, Л. (2021). Історичний аспект становлення і розвитку педагогіки партнерства. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2 (6), 193–201.

studentiv, aspirantiv ta molodykh vchenykh / hol. red. kolehii V. V. Hoblyk; zast. hol. red. T. I. Molnar. Mukachevo: RVV MDU, 1 (13), 51–55 [in Ukrainian].

Nikolenko, L. (2018). Pedagogika partnerstva yak umova realizatsii zavdan rozvytku osobystosti dytyny u konteksti Novoi ukrainskoi shkoly [Pedagogy of partnership as a condition for implementing the tasks of developing a child's personality in the context of the New Ukrainian school]. *Metodyst*, 6, 84–92 [in Ukrainian].

Tadeush, O. (2020). Osvitnie partnerstvo u prostori vyshchoi shkoly: vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid [Educational partnership in the space of higher education: domestic and foreign experience]. *Pedahohichna osvita: Teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedagogika*, 33, 57–69 [in Ukrainian].

Tkachuk, L. (2021). Istorychnyi aspekt stanovlennia i rozvytku pedahohiky partnerstva [Historical aspect of the formation and development of partnership pedagogy]. *Psykhologo-pedahohichni problemy suchasnoi shkoly*, 2 (6), 193–201 [in Ukrainian].

Відомості про авторів:

Калько Ірина Василівна

irina.kalko2@gmail.com

Луганський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
вул. Гагаріна, 111, м. Сєвєродонецьк
Луганська обл., 93412, Україна

Павлюк Олена Михайлівна

ep290477@gmail.com

Державний заклад «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»
вул. Івана Банка, 3, м. Полтава
Полтавська обл., 36007, Україна

doi: 10.33842/22195203-2025-34-135-36-42

*Матеріал надійшов до редакції 19. 02. 2025 р.
Прийнято до друку 13. 03. 2025 р.*

Information about the authors:

Kalko Iryna Vasylivna

irina.kalko2@gmail.com

Luhansk Regional Institute of Postgraduate
Pedagogical Education
Gagarina St., 111 Severodonetsk
Luhansk region, 93412, Ukraine

Pavliuk Olena Mykhailivna

ep290477@gmail.com

Luhansk Taras Shevchenko
National University
3 Ivan Bank St.
the City of Poltava, 36007, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2025-34-135-36-42

*Received at the editorial office 19. 02. 2025.
Accepted for publishing 13. 03. 2025.*